

Inhoud

Proloog. *Rheeze, 1998* 11

Zomer

1	Aankomst. <i>Zweden, 2021</i>	17
2	Het begin. <i>Zweden, 2021</i>	31
3	De slakken worden wakker. <i>Zweden, 2021</i>	41
4	De slacht. <i>Zweden, 2021</i>	49
5	Bolle Bram. <i>Rheeze, 1998</i>	57
6	Jeugdvrienden. <i>Zweden, 2021</i>	61
7	Daniël. <i>Zweden, 2021</i>	67
8	Toen ik de mens leerde kennen, had ik de dieren lief. <i>Rheeze, 1998-2000</i>	75

Herfst

9	De laatste. <i>Zweden, 2021</i>	85
10	Pijlgifkickers. <i>Hardenberg, 2001-2004</i>	91
11	De kas. <i>Zweden, 2021</i>	99
12	Dierentuin. <i>Hardenberg, 2005-2008</i>	103
13	Sneeuw. <i>Zweden, 2021</i>	109
14	Vader. <i>Hardenberg, 2004-20100</i>	115

Winter

15	De kabouters en de wilde, <i>Zweden, 2021</i>	125
16	De vos, <i>Zweden, 2021</i>	129
17	Een nieuw leven, <i>Hardenberg, 2010</i>	131
18	Wilde jaren, <i>Hardenberg, 2013-2016</i>	137
19	De schapen, <i>Zweden, 2022</i>	141
20	Het silhouet, <i>Hardenberg, 2016-2018</i>	145
21	De kudde ontsnapt, <i>Zweden, 2022</i>	151

Lente

22	Ostara, <i>Zweden, 2022</i>	159
23	Nieuw leven, <i>Zweden, 2022</i>	165

Zomer

24	Gasten, <i>Zweden, 2022</i>	171
25	Avonturen in de achtertuin, <i>Zweden, 2022</i>	179
26	Vrijheid, <i>Zweden, 2022</i>	183
27	Noodlot, <i>Zweden, 2022</i>	187
28	De onbetrouwbare verteller, <i>Hardenberg, 2017-2018</i>	195

Herfst

29	Abbath, <i>Zweden, 2022</i>	207
30	De casting, <i>Zweden, 2022</i>	213

Winter

31	Ijssvissen, <i>Zweden, 2023</i>	219
----	---------------------------------	-----

Lente

32	Het lam, <i>Zweden, 2023</i>	223
33	Esra, <i>Zweden, Nederland, 2023</i>	229
	Epiloog: Een wild leven, <i>Zweden, 2023</i>	235
	De twaalf principes van permacultuur	239

Proloog

Rheeze, 1998

De kikker was dood, of misschien deed hij maar alsof. Soms is het in scène zetten van je dood je laatste overlevingskans, je laatste troef. Ik had hem vast in mijn hand en hij bewoog niet meer, terwijl hij net nog zwom.

Vanmiddag was ik met mijn emmer en schepnet op de fiets gestapt en naar de vijver gereden. Hector, onze Duitse herder en mijn beste vriend, was meegekomen en rende achter mijn fiets aan. Thuis had ik niet verteld waar ik heen ging, maar ik was van plan kikkerdril te vangen en mee naar huis te nemen. In een paar weken kon ik de complete metamorfose aanschouwen, hoe de eitjes zouden veranderen van een kikkervis in een kikker.

Mijn moeder was bezig in de tuin. Ze was de Oost-Indische kers aan het sproeien, haar favoriet, en keek niet op toen ik op de fiets stapte. Mijn opa was denk ik aan het timmeren in zijn schuur en ik had geen idee waar mijn oma uithing. Maar dat maakte me ook niet uit. Vanmorgen had mijn moeder de kruidenpotjes op de verkeerde plek neergezet, waarna oma ze op de grond gooide. Het glas was uiteengespat en de keukenvloer lag onder de glimmende scherven en kleurrijke poedervlekken. Mijn moeder en oma begonnen tegen elkaar te schreeuwen. Opa zei dat ik uit de keuken moest blijven.

En dus was ik naar de vijver gefietst. Hoe verder ik van huis kwam, hoe beter ik kon ademen. Kikkers kunnen maandenlang in een sluimertoestand overleven, dan graven ze holletjes in de modder of verschuilen ze zich in boomstronken. Er zijn zelfs soorten die maanden kunnen overleven terwijl ze bevroren zijn en die daarna weer tot leven komen. Dat zou ik ook wel willen.

Ik zat aan de waterkant in het vochtige gras. De geur van de algen in de vijver was sterk en de kikkers kwaakten luid terwijl ze hun doorzichtige wangen opbliezen. Er stond zoveel spanning op dat ik bang was dat ze zouden scheuren. Ze zwommen kriskras door de vijver terwijl ze elkaars aandacht probeerden te trekken.

Ik had een emmer door het water gehaald, waarna ik luchtbelletjes zag verschijnen. Voorzichtig kwam er een kopje boven water drijven. Ik had de dode kikker eruit gepakt en hield hem losjes vast in mijn hand, waar hij nu nog steeds zat. Hector keek nieuwsgierig naar de kikker. Soms kwam de zon tevoorschijn, het was een halfbewolkte dag, en dan werd zijn glibberige lijf felgroen. Alles hier rondom de vijver had een bepaalde tint groen en ik weet niet waarom, maar daarom voelde ik me op deze plek op mijn gemak. Zelfs de geuren waren groen. De houten bungalow waar ik samen met mijn grootouders en moeder woonde, had geen specifieke geur behalve de sterke parfumlucht van mijn oma. Het was er altijd zo druk, met alle spanningen die in de lucht hingen, met het geschreeuw dat de kamers vulde tot er nergens anders meer ruimte voor was, dat ik geen kleur kende die ik daaraan kon toebedelen. Het huis gloeide vanbinnen.

Ik liep naar de andere kant van de vijver en zette de kikker neer op een grote, kronkelende tak die half in het water lag. Vanaf daar kon ik hem goed in de gaten houden. Ik ging weer op mijn plek zitten. Zonder iets te zeggen, kwam Hector stil-

letjes naast me zitten en samen observeerden we de kikker. Na een paar minuten kwam de kikker voorzichtig tot leven. Hij begon weer langzaam adem te halen en opende zijn ogen. Ik wist dat kikkers geen goed zicht hebben. Als je niet beweegt dan zien ze je niet. Wat hem betrof, waren wij opgegaan in het niets.

Hij zette zich af met zijn achterste poten tegen de tak. Met één grote sprong belandde hij weer in het water en mengde hij zich tussen zijn soortgenoten.

Zomer

I Aankomst

Zweden, 2021

Zorgde ik met het verbranden van mijn grond voor een extra vruchtbare bodem of zou er straks alleen nog een droge, kale vlakte overblijven? Die vraag spookte continu door mijn hoofd tijdens de autorit van Nederland naar Zweden. De reis naar mijn nieuwe woonplek. Momenten en mensen die in mijn leven een grote impact hebben gehad, passeerden de revue in mijn gedachten en wisselden elkaar in een rap tempo af, alsof ze zich verdrongen om gezien te worden.

Het was een aangename zomerdag, lichtbewolkt maar met zacht weer. De dik begroeide loofbomen vertelden dat de lente vruchtbaar in de zomer overliep. Door het open raam van mijn gele camperbus inhaleerde ik de geur van het bosrijke landschap.

Naast me op de passagiersstoel tuurde Doggo, mijn Portugese Barbado da Terceira, verwachtingsvol de bossen in. Vanmorgen hadden we de laatste afspraak op het makelaarskantoor gehad en nu naderden we het terrein dat sinds een paar uur officieel van mij was. Zou Doggo doorhebben dat dit zijn nieuwe thuis werd?

Vanaf het moment dat hij als pup in mijn leven kwam, zijn

onze levens volledig samengesmolten. Ik had Doggo samen met zijn broers en zussen voor een goede vriend, Boy, opgehaald bij een fokker op de Azoren, waar zijn ras oorspronkelijk vandaan komt, en naar Nederland gebracht. Boy wilde dit ras in Nederland verkopen en verspreiden en ik hielp hem daar graag bij. Toen ik zo'n vierentwintig jaar was, kwam ik regelmatig op de Azoren en het vasteland van Portugal om vrijwilligerswerk te doen op verschillende boerderijen, op zoek naar vrijheid en een gevoel van geluk dat ik in Nederland maar niet kon vinden.

Nadat Doggo in mijn leven kwam, ging hij altijd mee, op reis, naar werk, overal naartoe. Het verbaast me nog steeds hoe ik met deze hond zo'n uitgesproken band kon hebben. Direct was er een connectie tussen ons die al het verbale overstijgt. We raakten bevriend, in die kamer vol piepende puppy's, met wederzijds vertrouwen, haast intuïtief, zoals dat eigenlijk alleen tussen mens en dier kan. En Boy voelde het ook, want in plaats van de hond te verkopen, zei hij dat ik hem mocht hebben. Het maakt Doggo niet uit waar hij is, hij is niet gebonden aan een plek, als wij maar samen zijn.

Ik zou willen dat voor mij hetzelfde geldt, maar dat is niet zo. Mijn hele leven ben ik al op zoek naar de plek waar ik thuishoor. Nadat Doggo in mijn leven kwam, reisden we samen naar een *organic farm* waar ze yacon verbouwden, een zoetige aardappelsoort die zowel rauw als gekookt gegeten kan worden. De afspraak was dat ik daar twintig uur per week zou werken, de rest van de tijd had ik vrij. Die dagen verkende ik het eiland, ging ik vissen of zwemmen of maakte ik wandeltochten in de bossen.

Een van de eerste dagen op de boerderij in de Azoren moest ik om acht uur beginnen, dus ik stond om kwart voor acht klaar om van start te gaan. Een van de boeren zag me bij de verzamelplek staan en keek me verbaasd aan.

'Wat doe jij hier?'

‘We gaan toch zo beginnen?’ vroeg ik.

‘Om acht uur beginnen we. Niet nu al. Rustig aan, hè.’

Het deed me nadenken over Nederland. Iedereen is constant gestrest en alles is tot op de minuut afgestemd. Alles is in kaders, paden en tijdschema’s opgedeeld. Zoals een boom altijd veerkracht heeft om met de stevige winden mee te bewegen, is er juist in Nederland geen ruimte voor flexibiliteit. Alles staat op spanning, de gezichten, de emoties, de ruimtes. Vrije, wilde natuur bestaat niet meer. Als ik met Doggo naar het bos ging, werden we altijd omringd door mensen. Nergens is een plek om even op adem te komen, om even los te komen van de druk en drukte van Nederland. Ik wist dat ik hier in Zweden niemand zou tegenkomen tijdens onze wandelingen. Op de wilde dieren na dan. Ik kon niet wachten.

Elke dag in Nederland stond in het teken van productief zijn, waarbij ik ’s avonds niet meer kon dan languit op de bank liggen en televisiekijken. In de weekenden schakelde ik iedere emotie uit door drank en drugs om mezelf schijnvrijheid te bieden van de beklemmende houdgreep van het leven in Nederland. Juist het beetje vrijheid dat ik had beangstigde me zo erg dat ik er alles aan deed om het kwijt te raken.

Het is volgens mij een collectieve angst die we allemaal met ons meedragen. Een angst die wordt verdoezeld met de jacht om meer en meer te kopen, leningen af te sluiten en daarmee de illusie te krijgen iets te bezitten, waardoor de dingen eigenlijk jónú gaan bezitten. Lijfeigene van leningen, hypotheken en zinloze spullen. Net als veel anderen die zoekende zijn las ik *Walden* van Thoreau (dankzij het shot van de boekenstapel in de film *Into the wild*), en ook al vond ik dat negentiende-eeuwse boek redelijk taaie kost, ik kon me in ieder woord van hem vinden. Midden in de natuur, waar mens en dier samenleven, daar kun je losraken van al die ballast en in totale harmonie leven.

Nederland was niet de plek waar ik wilde wonen, waar ik

ooit gelukkig zou kunnen worden. Mijn hele leven al had ik niet in het systeem gepast, en dat ging ik ook nooit doen. Ik was een outcast, de zwervende wolf in Nederland, zoekend naar een plek in de wildernis om zijn natuurlijke rol te vervullen, onbegrepen, niet in staat die in het gereguleerde, betegelde Nederland te vinden. De wolf is alles waar de Nederlander bang voor is. Zijn imago als roofdier is ongetemd, niet te voorspellen, oncontroleerbaar. Dat past hier niet, zeggen ze dan, over alles wat anders is.

Ik wilde altijd al met de natuur en dieren werken. Ik volgde vanaf mijn veertiende tot mijn negentiende opleidingen van Bos en Natuurbeheer. Nadat ik aanraking was gekomen met allerlei typen boerderijen besloot ik dat de filosofie en methodes van permacultuur het beste bij mij pasten.

Het doel van permacultuur is een duurzame, zelfvoorzienende leefomgeving creëren waarin mens, dier en natuur in harmonie met elkaar leven, en waarin alle organismen elke cyclus opnieuw goed gedijen. Het is totaal anders dan de snelle, grootschalige en vervuilende productieprocessen die worden aangejaagd door de niet te stillen behoeftes van de consumptiemaatschappij en het kapitalisme, waar alleen de mens kortstondig profijt van heeft en de rest van alles wat leeft en de hele omgeving onder lijden. Permacultuur gaat om samenwerken met de natuur, observeren wat er leeft en inzetten wat er is om zo tot een perfecte balans te komen.

Als er bijvoorbeeld konijnen van mijn moestuin eten, betekent dat niet dat ik mijn groenten moet gaan afdekken zodat ze ervan afblijven. Nee, dan moet ik ervoor zorgen dat er meer voedsel is. Ik wil dat er voldoende is voor de omgeving en voor mij. De konijnen zullen weer roofdieren als steenmarters of dassen aantrekken, die daarmee de konijnenpopulatie in toom houden. Als je de natuur vrijlaat, komt alles in balans.

Geduld, iets wat we verloren lijken te zijn, is daarbij ontzettend belangrijk. Het gaat niet om het ego, om het individu, maar om alle elementen samen, het ecosysteem. Iedereen wordt een helper om de grond steeds vruchtbaarder te maken, alles te laten bloeien en groeien. Dat is zoals de natuur bedoeld is.

Alhoewel ik de Azoren en het vasteland van Portugal prachtig vond, waren het niet de juiste plekken voor mij. Ik miste de wisselingen in de seizoenen, en bovendien trok ik de warmte niet goed. Al sinds ik een kind was, had ik daar een hekel aan. De snijdende kou die ik deze winter zou gaan meemaken, daar keek ik naar uit. Wel leerde ik op de boerderijen ontzettend veel over verschillende typen boerderijen (zoals organische, biodynamische en permacultuur-boerderijen) en bekeek ik de methodes die de boeren hanteerden van dichtbij. Ik destilleerde uit alle kennis die ik had opgedaan mijn eigen aanpak, en begon plannen op te schrijven. Meer nog dan op papier begonnen de plannen zich te vormen in mijn hoofd: de stal voor het vee, de fruitbomen, de buitenkeuken, de composthoop.

En nu was het eindelijk zover.

Veel meer dan in Nederland zag ik bij mijn vrijwilligerswerk allerlei soorten mensen in één gezelschap bij elkaar. Mensen die in complottheorieën geloofden, idealisten, dromers, realisten. Mensen van de meest verschillende plekken op de wereld, met allerlei verschillende achtergronden, kwamen samen om voor een stuk grond te zorgen.

Als een plant wel of niet goed groeide, hadden ze allemaal een andere theorie over de oorzaak ervan. De een veronderstelde dat planten verafgood moesten worden, de ander, een behoorlijk eigenwijs iemand, dat hij als individu het verschil maakte en niet de manier waarop de planten gevoed werden, alsof hij een bepaalde unieke energie bezat waardoor de planten zouden gaan groeien, en weer anderen gingen ervan uit dat planten zichzelf wel redden zonder hulp van buitenaf. Zo was

er een keer gezaaid in een kas zonder water of compost, dus vanzelfsprekend groeide er na een maand nog niets. Dat ging natuurlijk ook niet gebeuren, maar toch waren die planten-redden-zichzelf-wel-lui er heilig van overtuigd dat de natuur het wel zou oplossen.

Al die verschillende mensen deden me realiseren dat alles een kwestie van perspectief is. Hoe ik mijn leven leid, wat ik ergens van vind, welke details ik onthoud en hoe ik dingen ervaar, het is allemaal vanuit mijn ogen bekeken en ik zal nooit echt in staat zijn om het vanuit de ander te bekijken.

Ik kon dat destijds niet los van mijn eigen moeder zien, wier oordeel altijd sterk gekleurd werd door haar eigen emoties, emoties die zoveel plek innamen dat er geen plek was om rationeel te denken. Zij bepaalden de koers naar mijn moeders waarheid. En even voelde ik wat meer compassie dan ik de afgelopen jaren gevoeld had. Maar toen ik weer in Nederland was, rond mijn vijftiengste, deed ze iets waardoor ik besepte dat haar waarheid zo sterk van die van mij verwijderd is, dat ik met de beste wil van de wereld niet meer met haar kon leven.

Hoe anders is dat met Doggo, op wiens instinct, reukvermogen en gehoor ik blind vertrouw. Als Doggo ergens niet mee naartoe mag of kan, dan ga ik niet, en als hij ergens op aanslaat, dan trek ik dat nooit in twijfel.

Eén keer, toen Doggo en ik aan het kamperen waren en in de bus sliepen, probeerde een inbreker binnen te dringen. Zelf had ik in eerste instantie niks door, maar ik werd wakker van een luid geschreeuw en van Doggo die flink aan het grommen was. De inbreker was al bijna binnengedrongen, want de achterdeuren van de camper stonden open, en ik zag Doggo buiten op een gestalte liggen. De inbreker wist zich los te werken, zette het op een rennen en Doggo rende erachteraan tot de man de bosjes in glipte.

Doggo's zintuigen zijn zoveel beter ontwikkeld dan die van mij, ik zou wel gek zijn als ik daar niks mee deed. Ik vertrouw een hond sowieso altijd eerder dan een mens. Honden liegen nooit. Doggo's ras, de Barbado, is naast een waakhond ook een veehoeder, en ik was benieuwd, nu ons nieuwe leven ging beginnen, of zijn diep verborgen instincten als onvermijdelijk naar buiten zouden komen.

Nou, daar zou ik snel genoeg achter komen.

De laatste paar honderd meter reden we over een halfverharde grindweg, die ons nog dieper de bossen in leidde. Het gebied, dat in Småland ligt, een 'landschap' dat drie provincies omvat in het zuidoosten van Zweden, is begroeid met berken, hazelaars, beuken, lindes en populieren, die met hun dichte bladerdek de ideale beschutting vormen voor dassen, everzwijnen, vossen, reeën, elanden, lynxen en wolven. Het stuk land, dat nu officieel van mij was, werd gescheiden van een natuurreservaat door een met mos begroeide stenen muur die ooit de wilde dieren had moeten weren. Daar was nu niet veel meer van over. De poort van mijn terrein was compleet verrot en erachter verraadden de wild woekerende brandnetels en frambozenstruiken dat er in geen jaren iets aan de grond was gedaan. Het terrein was nu van hen, het stekende en doornachtige onkruid, en ieder ander wezen was er te gast.

Maar ik liet me er niet door afschrikken. Ik fantaseerde over mijn eigen idyllische sprookjeswereld, een zelfvoorzienende boerderij waar ik allerlei groenten ging verbouwen en waar het vee vrij kon rondstruinen tussen de kleurrijke bloemen, bomen en planten. In de bodem, tussen de bladeren en in het gras, zou het straks krioelen van het leven dat van zich laat horen met een oorverdovend gezoem, getjilp en geritsel op warme zomerdagen. Als bewoners van de boerderij zouden we allemaal met elkaar gaan samenwerken, ik net zo goed als de wormen in de grond. De een niet ondergeschikt aan de ander. Leven van en

in de natuur, voor iedereen, zonder enige balans te verstoren.

Op het land stonden al een typisch Zweeds, rood geschilderd *falun*-woonhuis, een vakantiewoning en een oude blokhut. Het woonhuis was gelukkig in redelijke staat; het stond eerder in het nabijgelegen dorpje en was hiernaartoe verplaatst. Iets wat vaker gebeurt in Zweden, omdat de huizen niet in de grond bevestigd staan.

Bij de vorige eigenaren, een wat ouder echtpaar, was brand uitgebroken, wat hun boerderij volledig vernield had. De man had vervolgens een herseninfarct gekregen, waardoor hij niet meer goed ter been was. Hun boerenbestaan kwam daarmee definitief ten einde. Van de makelaar hoorde ik dat ze hoopten dat de boerderij overgenomen zou worden door een jonge Zweed die met eenzelfde passie het ruige Zweedse boerenleven zou gaan omarmen, zoals zij dat ook altijd gedaan hadden.

Dat betekende ook jagen om te overleven, iets wat hier heel gebruikelijk is. Een groot deel van de bevolking, vooral in de landelijke gebieden, jaagt, mede om de populatie van wilde dieren in stand te houden, maar ook om hun eigen dieren te beschermen. Daarmee kunnen ze zichzelf voor een groot deel voorzien van vlees. Het is iets wat ze van generatie op generatie overbrengen.

‘Ik denk niet dat je kans maakt,’ zei de makelaar toen ik in april bij hem langskwam om een bezichtiging te plannen voor dit huis. Het lukte me toch om hem te overtuigen een afspraak te maken, en de eigenaren gingen schoorvoetend akkoord.

De dag ervoor was ik al even gaan kijken, ik wist direct dat dit de plek was waar ik aan een nieuw leven wilde beginnen. Het was een enorm stuk grond, wel twee hectare, dat eindeloze mogelijkheden bood. Hier kon ik precies boeren zoals ik het voor ogen had, op de manier waar ik al jaren van droomde.

Toen ik de dag erna aankwam voor de bezichtiging en uit

mijn bus stapte, trapte ik bijna op een adder die in het kniehoge gras verscholen lag. Dat was bijzonder, gisteren had er namelijk nog rijp gelegen op het gras, en vandaag was het warm genoeg voor het koudbloedige reptiel om zich voor het eerst na een lange winterslaap weer aan de buitenlucht te tonen. Nog versuft van de winter bleef hij roerloos in het gras liggen. Voor mij was dat de definitieve bevestiging, haast een teken van hogerhand. Dit werd mijn plek. Midden in de wildernis, tussen de dieren die zomaar overal kunnen opduiken. Het deed me eraan denken hoe ik vroeger met een jampot door de bossen zwierf, takken en stenen optilde en nooit wist wat eronder tevoorschijn zou komen.

Doggo vermaakte zich inmiddels uitstekend. Hij rende, sprong, snoof, dook en vloog over het hoge gras en keek me aan met een blik die zoiets zei als: Zullen we hier alsjeblieft nooit meer weggaan?

De eigenaren zeiden niet meer dan het noodzakelijke en observeerden de makelaar en mij van een afstandje met een zorgelijke blik in hun ogen. Wat moest een Hollandse halve hippie met dreadlocks met hun grond, waar zij jarenlang hun dromen op gebouwd hadden? Maar ze moeten zich ook generaliseerd hebben dat het net zo onwaarschijnlijk was dat hun wens uitkwam, als dat een beer zich op hun terrein liet zien. Er zijn niet veel jonge Zweden die interesse hebben in een boerderij in een gehucht met vijf inwoners en waar het dichtstbijzijnde dorp op dertien kilometer rijden er zo'n twaalfhonderd heeft.

Terwijl de makelaar en ik over het terrein liepen, zag ik glashelder voor me waar de moestuin zou komen, waar de eenden zouden gaan scharrelen, waar ik de kas wilde opzetten, waar het composttoilet gebouwd zou worden, waar de buitenkeuken moest komen en waar de vuurplek. Gelukkig begreep het echtpaar dat ik serieus de ambitie had om er een boerderij van te maken, en niet alleen een boerderij, maar ook

een bijzondere plek voor toeristen, waar allerlei soorten mensen konden proeven van het boerenleven, de romantiek mee naar huis zouden nemen en erover zouden mijmeren als ze weer in de tredmolen van hun baan zouden lopen, in de supermarkt zouden staan in hun eentonige wijk.

Voorzichtig hoopvol keek de voormalige boer mij aan, we wisselden een blik – en ik wist dat het goed zat. We zagen er misschien niet hetzelfde uit en deelden misschien niet dezelfde geboortegrond, maar onze idealen lagen niet ver van elkaar.

Na de bezichtiging gaven de eigenaren mondeling akkoord en konden alle formaliteiten geregeld worden. En minder dan twee maanden later stonden Doggo en ik met al onze bezittingen in diezelfde tuin.

We stapten uit de bus en Doggo rende meteen het terrein op. Hij drukte zijn neus op de grond en volgde de talloze onzichtbare sporen van de dieren die hier vrijuit konden bewegen. Ik kon niet wachten om met hem de bossen in te gaan en te zien welke dieren we zouden tegenkomen. Maar eerst wilde ik een ronde maken over het terrein.

Ik bekeek de honderdveertig jaar oude houten blokhut waarin vroeger het hout gezaagd werd. Er lag nog een flinke laag zaagsel op de grond. Frisse dennengeur mengde zich met wat benzinelucht. In de hoek lag een kannetje waaruit benzine was gelopen, die als een donkere vlek in de vloer getrokken was. In allerlei dozen lagen nog spullen van de vorige bewoners en op de werkbank lagen nog een paar afgezaagde planken. Alles was in geen jaren meer aangeraakt, haast bevroren in de tijd.

De begane grond van de blokhut zou mijn werkplaats worden, en op de zolder zou ik een accommodatie voor de gasten bouwen, de Vikinghut. De hele inrichting zou gedaan worden met gerecyclede of tweedehands materialen en spullen, en ik wilde de aankleding, zoals bijvoorbeeld houten relingen, zo

authentiek mogelijk houden door takken en stammen te gebruiken. Ook wilde ik eigenhandig een extra vakantiehuisje bouwen tussen een aantal bomen met uitzicht op de grote open vlakte, de ideale plek om wilde dieren te spotten in de vroege ochtend.

Het knusse woonhuis was, als gezegd, gelukkig in goede staat, dus daar kon ik direct mijn intrek nemen. Het was recentelijk door de eigenaren geïsoleerd en binnen stond een oude houtkachel, die me zou helpen om de winter veilig door te komen. Handig, aangezien de vorige eigenaren me verteld hadden dat het opererende stroomnetwerk nog uit begin twintigste eeuw stamde en onbetrouwbaar kon zijn. Soms viel de stroom wel een dag, of zelfs meerdere dagen uit, doordat er bijvoorbeeld een boom omviel en de draden kapottrok, en met temperaturen van min twintig graden is doodvriezen dan een reële mogelijkheid. Het vakantiehuisje behoeftte nog wel wat werk, maar ik wilde eerst met het onkruid, de omheiningen, de wc en de buitenkeuken aan de slag gaan.

Ik bekeek de omgeving: niets anders dan heide en bos. Dit was nu mijn wereld. Het was echt. Ieder grassprietje, iedere steen, ieder stuk hout, de honderdvijftig jaar oude kersenbomen, de berken, de populieren – alles was van mij. Ik filosofeerde over hoe ik de natuur hier volledig met elkaar zou laten samenwerken in een harmonieus en ecologisch systeem van geven en nemen. Het leek zo simpel. Ik was volledig gefascineerd door de oudere, traditionele vormen van tuinbouw en hoe je met deze eeuwenoude methodes zorgt voor vruchtbare gronden vol biodiversiteit. Waarom waren we daar zo ver van verwijderd geraakt?

Ik hoopte een plek te creëren waar klaversoorten vrij groeien en waar kool- en pimpelmezen ijverig door het bladerdek van de bomen vliegen, waar schapen het gras kort en de bodem vruchtbaar houden, en waar insecten zich welkom voelen.

Waar iederéén zich welkom zou voelen, eigenlijk. Ik wilde voor minimaal tachtig procent zelfvoorzienend gaan leven, zodat ik van niets of niemand afhankelijk hoefde te zijn en me van niets of niemand iets hoefde aan te trekken.

Toen ik opgroeide had ik nooit echt op iemand anders dan mezelf kunnen rekenen, en daar had ik van geleerd dat je voor jezelf moet kunnen zorgen en er nooit van uit moet gaan dat een ander het doet. Met mijn B&B zou ik in de zomer een extra zakcentje verdienen. Mijn boerderij hoefde niet alleen maar een praktisch bedrijf te worden; ik hoopte vooral dat het een idyllische plek vol overvloed werd. Mocht de pleuris uitbreken, dan zou ik goed zitten.

Mensen die dicht bij de natuur staan, krijgen automatisch ontzag voor mythologieën en gaan de mysterieuze fluisteringen horen waarvoor velen doof zijn geworden. Mijn grootouders hadden een grote boekenkast, en alhoewel ik moeite had met lezen door mijn dyslexie en ADHD kon ik dagenlang verdwalen in de boeken over machtige goden. Een van die goden waar ik van onder de indruk was, was de Noorse god Heimdall.

Hij bezit zulke scherpe zintuigen dat hij het gras op de weilanden hoort groeien en wol op de ruggen van de schapen ziet opschieten. Hij heeft minder slaap nodig dan een vogel en hij kan mijlenver kijken. Met zijn *gjallarhorn* is hij overal, in alle negen werelden die het Noorse universum telt, te horen. Voor mij symboliseert hij de brug tussen verschillende werelden. Heimdall is de ideale wachter om over mijn boerderij te waken, en dus noemde ik mijn boerderij de tuin van Heimdall, Heimdalls gård.

Na ongeveer twee, drie uur was de warme deken van trots en gelukzaligheid van me af gegleden. Het begon te schemeren en de krekels werden steeds luider. Normaal gesproken associeerde

ik dat geluid met zwoele zomeravonden met vrienden, vluchtige liefdes, kampvuren, gitaarspel en whisky, maar gek: nu stoorde het oorverdovende gesjirp me. Ik wilde mijn telefoon pakken om een vriend te bellen, en toen pas viel me op wat ik had kunnen weten: geen bereik.

Ik keek om me heen en zag al het onkruid, de stapels rommel en afval, de kapotte hekken die ons moesten beschermen tegen wolven, everzwijnen en andere dieren. Het was een onmogelijke opgave om deze plek in mijn eentje leefbaar en veilig te krijgen.

Ik vloekte hardop. Ik had gedacht als een puber die denkt te weten hoe de wereld in elkaar zit. Natuurlijk kon ik nog altijd terug, de hele boel verkopen en doen alsof er niks gebeurd was. Maar wilde ik terug naar het leven waar ik zo ongelukkig was? Waar ik mezelf constant probeerde te verdoven, uit te schakelen, destructief was; waar ik iedere rauwe emotie die ik had probeerde te verdrukken? Ik moest denken aan wat mijn beste vriend Sander ooit tegen me had gezegd, dat als ik zo doorging, ik niet ouder dan zevenentwintig zou worden. Ik was nu negenentwintig en ik had dus die voorspelling overleefd, maar god mocht weten wat er zou gebeuren als ik weer terug naar Nederland zou keren.

Het gevoel van eenzaamheid, dat ik zo goed meende te kennen, kreeg ineens een ander soort intensiteit. Op de plek waar ik zo naar had verlangd, werd ik nu volledig verzwoegen door de verstikkende duisternis van loofbomen, die in het donker niets anders lieten zien dan zwart. Iedere vorm van licht werd geabsorbeerd. En ik kon me niet voorstellen dat er een donkerder kleurpigment bestond. De eenzaamheid die ik uit mijn jeugd kende, was geenszins vergelijkbaar met dit overweldigende gevoel. Waar ze vroeger altijd sluimerend op de achtergrond aanwezig was, vanzelfsprekend zoals de zon die elke dag opkomt, bekroop ze me nu langzaam, sloeg ze heel voorzichtig haar tentakels om me heen, tot ik niets anders meer kon voelen

dan een verstikkende en oneindige leegte.

Het was de eerste keer in mijn leven dat ik echt volledig alleen was, alleen met mijn eigen gedachten. Doodsbang werd ik ervan, om zo dicht bij mezelf te zijn.